

Financiële stress en geldproblemen bij jongeren in Rotterdam-Rijnmond

Deze feitenkaart gaat over jongeren van 16 t/m 25 jaar in de Rotterdam-Rijnmond regio (hierna regio) die financiële stress of geldproblemen ervaren¹. Zorgen over geld en de bestaansonzekerheid die daarvoor ontstaat leiden tot stress en vergroten de kans op gezondheidsproblemen. Langdurige stress kan leiden tot het gebruik van alcohol, tabak en/of drugs als middel om stress te reduceren. Stress heeft ook invloed op het brein. Personen die langdurige stress ervaren worden daardoor vaak zo in beslag genomen dat zij in een overlevingsstand terechtkomen. Dit maakt het weer lastiger om de juiste keuzes voor de toekomst te maken [\[1\]](#).

Auteur

Sarah Boer, Onderzoek en Business Intelligence Gemeente Rotterdam, met dank aan
Gea Schouten
Fotografie: Markus Steidle en Hamed Mehrnik via Pixabay

Datum

20-9-2023

Meer informatie

De cijfers in deze feitenkaart komen uit de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022. Meer [cijfers](#) en [informatie over het onderzoek](#) vindt u op gezondheidinkkaart.nl. Vragen over deze feitenkaart mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.

Financiële stress en geldproblemen

Ongeveer één op de vijf jongeren² in Rotterdam-Rijnmond zegt (zeer) vaak stress te ervaren vanwege geldproblemen (tabel 1). Dit aandeel is groter dan bij deze leeftijdsgroep in de rest van Nederland.

Dit geldt ook voor het aandeel dat geldproblemen heeft. Een derde (34%) geeft aan moeite te hebben om alles te betalen wat moet. Ruim een kwart (28%) heeft het gevoel weinig controle te hebben over geldzaken en één op vijf (19%) zegt schulden te hebben.

Tabel 1 Deel van de jongeren met financiële stress en geldproblemen in de regio en in de rest van Nederland (2022)

	Regio	NL
Financiële stress	21%	16%
Financiële problemen		
Moeite met rondkomen	34%	31%
Weinig controle over geldzaken	28%	24%
Schulden*	19%	16%

Dikgedrukte percentages verschillen significant ($p < 0,05$) van de percentages in de andere kolom

*Schulden zijn exclusief studieschulden en/of hypotheek

Samenhang met achtergrondkenmerken

Sekse

Vrouwen maken zich meer zorgen over hun financiële situatie dan mannen en hebben ook iets vaker het gevoel weinig controle te hebben over hun geldzaken (tabel 2). Dit kan komen doordat zij iets vaker moeite hebben met rondkomen, maar zou ook kunnen komen doordat mannen en vrouwen anders omgaan met moeilijke situaties.

Tabel 2 Deel van de jongeren met financiële stress en geldproblemen in de regio naar geslacht (2022)

	Man	Vrouw
Financiële stress	18%	24%
Financiële problemen		
Moeite met rondkomen	32%	36%
Weinig controle over geldzaken	24%	32%
Schulden*	19%	19%

Dikgedrukte percentages verschillen significant ($p < 0,05$) van de percentages in de andere kolom

*Schulden zijn exclusief studieschulden en/of hypotheek

Leeftijd

Financiële stress en geldproblemen nemen toe met de leeftijd (tabel 3). Toch geeft een aanzienlijk deel van de 16- t/m 20-jarigen aan al moeite te hebben met rondkomen. Dit is opmerkelijk aangezien bijna 90% van deze groep nog bij hun ouders woont. Dat jongeren op deze leeftijd al problemen met geld hebben, kan wijzen op onvoldoende financieel bewustzijn. Vanaf hun 18^e zijn jongeren financieel zelf verantwoordelijk, kunnen zij zelf een telefoonabonnement afsluiten en worden zij geacht zelf voor hun zorgverzekering te betalen. Jongeren kunnen makkelijk in de schulden raken als zij achteropraken met het betalen van deze rekeningen. Daarnaast kan meespelen dat deze leeftijdsgroep gevoelig is voor het uitgeven van geld aan merk-kleding en dure accessoires omdat zij meer bezig zijn met hoe zij door hun leeftijdsgenoten worden gezien. Ook kan er sprake zijn van gewenning aan het hebben van schulden, omdat jongeren zien dat veel van hun vrienden ook schulden hebben [2].

Tabel 3 Deel van de jongeren met financiële stress en geldproblemen in de regio naar leeftijd (2022)

	16-17	18-20	21-25
Financiële stress	6%	20%	27%
Financiële problemen			
Moeite met rondkomen	20%	35%	38%
Weinig controle over geldzaken	19%	27%	32%
Schulden*	5%	17%	24%

Dikgedrukte percentages verschillen significant ($p < 0,05$) van gemiddelde *Schulden zijn exclusief studieschulden en/of hypotheek

² De vragenlijst van dit onderzoek is door jongvolwassenen ingevuld via een open link op social media. Het is mogelijk dat jongeren die problemen ervaren eerder geneigd zijn geweest de vragenlijst in

te vullen en dat de gevonden percentages daardoor hoger zijn dan het werkelijke percentage voor de 16- t/m 25-jarige bevolking.

Migratieachtergrond

Het is bekend dat migranten, vooral uit vluchtelingenlanden, vaker in armoede leven dan autochtone Nederlanders en dat dit doorwerkt in volgende generaties [3]. Tabel 4 laat zien dat vooral kinderen van migranten in de regio vaker dan gemiddeld geldproblemen hebben en zich hier veel zorgen over maken. Het is niet helemaal duidelijk waarom dit voor migranten zelf in mindere mate geldt. De groep is divers. Een deel van deze jongeren zijn afkomstig uit andere Europese landen en zijn naar Nederland gekomen voor werk of studie of zijn kinderen uit expat-gezinnen.

Tabel 4 Deel van de jongeren met financiële stress en geldproblemen in de regio naar migratieachtergrond (2022)

	NL	Mig	MigK
Financiële stress	20%	27%	27%
Financiële problemen			
Moeite met rondkomen	33%	35%	42%
Weinig controle over geldzaken	27%	24%	33%
Schulden*	17%	18%	27%

Dikgedrukte percentages verschillen significant ($p < 0,05$) van het gemiddelde

*Schulden zijn exclusief studieschulden en/of hypotheek

Samenhang met levensfase

Woonsituatie

Tabel 5 illustreert dat vooral jongeren die (net) op zichzelf zijn gaan wonen vaak financiële stress ervaren. Een derde maakt zich veel zorgen over geldzaken, ongeveer een gelijk deel heeft schulden. Bijna de helft zegt moeite te hebben met rondkomen. Deze groep jongeren is kwetsbaar omdat zij te maken krijgen met veel financiële verantwoordelijkheden, maar hun inkomsten zijn (nog) beperkt. Meestal hebben zij geen vermogen opgebouwd om financiële tegenslagen te kunnen opvangen en kunnen zij financiële risico's nog niet goed inschatten [4,5]. Door de stijgende kosten van levensonderhoud nam de financiële druk ook bij deze groep, de laatste tijd verder toe.

Tabel 5 Financiële stress en geldproblemen onder jongeren in de regio naar woonsituatie (2022)

	Bij ouders	Op zichzelf ^o
Financiële stress	15%	33%
Financiële problemen		
Moeite met rondkomen	27%	47%
Weinig controle over geldzaken	23%	37%
Schulden*	13%	30%

Dikgedrukte percentages verschillen significant ($p < 0,05$) van het percentage in de kolom ernaast

^oAlleen, met anderen, of met kind en/of partner

*Schulden zijn exclusief studieschulden en/of hypotheek

Werken of studeren

Dat jongeren die (net) op zichzelf wonen vaak financiële stress ervaren komt deels doordat de meerderheid van hen (66%) nog studeert. Deze jongeren hebben minder tijd om te werken dan degenen die niet studeren, maar hebben wel aanzienlijke financiële verplichtingen. Dat vooral deze groep het financieel niet makkelijk heeft, is niet verwonderlijk (tabel 6). Daar staat tegenover dat hun financiële situatie doorgaans verbetert na het afronden van hun studie. Toch laat tabel 6 ook zien dat financiële stress en geldproblemen ook veel voorkomen bij de groep die niet (meer) studeert en volledig werkt. Van deze groep heeft alsnog 35% moeite met rondkomen, heeft 23% een schuld die geen studieschuld of hypotheek is en maakt 24% zich veel zorgen over geldzaken.

Tabel 6 Financiële stress en geldproblemen onder zelfstandig wonende jongeren in de regio naar werksituatie (2022)

	Op zichzelf wonend	
	Werkend ^o	Studerend*
Financiële stress	24%	37%
Financiële problemen		
Moeite met rondkomen	35%	53%
Weinig controle over geldzaken	30%	41%
Schulden*	23%	32%

Dikgedrukte percentages verschillen significant ($p < 0,05$) van het percentage in de kolom ernaast

^oWerkend= volledig werken zonder te studeren *Studerend=volledig studierend of in combinatie met een (bij)baan

*Schulden zijn exclusief studieschulden en/of hypotheek

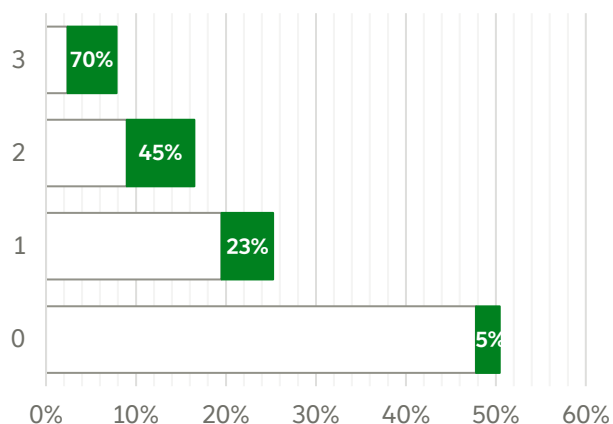
Samenhang financiële stress en geldproblemen

Financiële stress komt veel voor onder jongeren met geldproblemen (tabel 7). Figuur 1 laat zien met hoeveel geldproblemen jongeren uit de regio te maken hebben, en dat het deel dat financiële stress heeft oploopt naarmate het aantal problemen waarmee zij te maken hebben groter is. Van de groep zonder geldproblemen heeft 5% vaak stress over geldzaken. Mogelijk heeft de stress bij deze groep meer te maken met zorgen over de toekomst, dan met concrete geldproblemen op dat moment. Van de jongeren die aangeven zowel moeite te hebben met rondkomen, weinig controle te hebben over geldzaken en schulden hebben, heeft 70% daar zeer vaak stress van.

Tabel 7 Deel van de jongeren in regio met financiële problemen dat financiële stress ervaart (2022)

Financiële problemen	Financiële stress
Moeite met rondkomen	45%
Weinig controle over geldzaken	44%
Schulden	48%

Figuur 1 Het deel van de jongeren in de regio dat financiële stress ervaart naar aantal geldproblemen (Moeite met rondkomen, weinig controle over geldzaken en schulden)

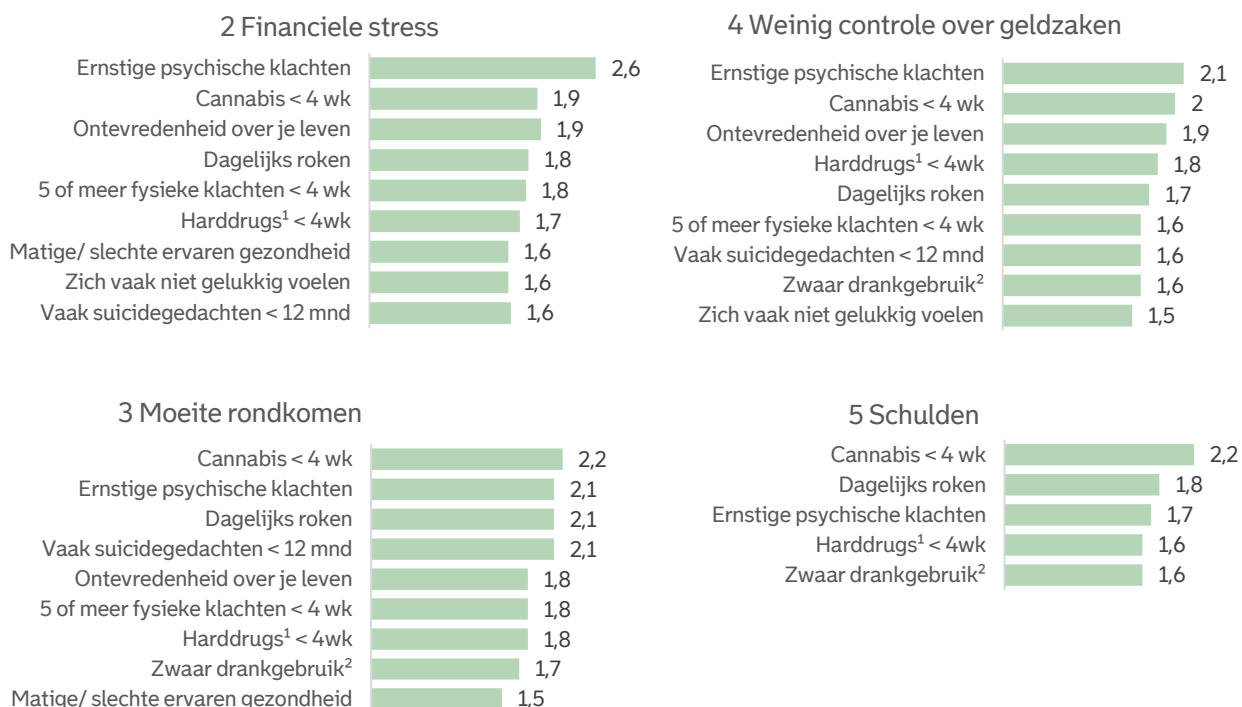

Relatie met gezondheid

Eerder lieten we zien welke achtergrondfactoren samenhangen met een hogere kans op financiële stress en geldproblemen. Andersom zijn financiële stress en geldproblemen zelf een risicofactor voor een gebrek aan welbevinden, ongezondheid en een ongezonde leefstijl. In figuren 2 t/m 5 is de relatieve kans opgenomen van een aantal gezondheidsindicatoren voor jongeren die financiële stress en/of geldproblemen hebben. Alleen indicatoren met een relatief risico van 1,5 of hoger zijn daarin opgenomen.

Figuur 2 laat bijvoorbeeld zien dat jongeren met financiële stress 2,6 keer zoveel kans hebben op ernstige psychische klachten als jongeren zonder veel financiële stress. Ook is er een duidelijke associatie met cannabisgebruik, ontevredenheid met het leven, roken en fysieke klachten. Het valt op dat het hebben van schulden vooral samenhangt met middelengebruik en mentale gezondheid, maar minder met ervaren gezondheid en welbevinden. Ook valt op dat moeite hebben met rondkomen relatief sterk samenhangt met het hebben van suïcide-gedachten. Een groot deel van deze associaties kunnen beide kanten op werken. Zo kunnen geldzorgen leiden tot een slechtere (psychische) gezondheid of andersom.

Figuren 2 t/m 5 Relatieve kans op uitkomst bij jongeren met financiële stress en geldproblemen (2022)

Gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, migratieachtergrond

¹ 2C-B, 3-MMC, 4-MMC, amfetamine, cocaïne, GHB, ketamine, paddo's, truffels of XTC

² Minstens 6 glazen (m) of 4 glazen (v) alcoholhoudende drank

Financiële zelfredzaamheid en stress-sensitieve benadering

Jongeren beschikken niet altijd over de vaardigheden die nodig zijn voor financiële zelfredzaamheid. Er zijn verschillende websites die erop gericht zijn om hen hierbij te helpen, zoals: '[Geldplan Bijna 18](#)' van het Nibud, '[Wijzer in geldzaken](#)' van het ministerie van Financiën en '[Moneyfit.nl](#)'.

Geldproblemen zijn, zelfs met de juiste vaardigheden, niet altijd te voorkomen. Er is de afgelopen jaren meer aandacht voor de rol en gevolgen van stress door geldproblemen. Hieronder noemen we een aantal integrale methoden waarin de aanpak van (financiële) stress een belangrijk uitgangspunt is.

Het Jongeren Perspectief Fonds

In het Jongeren Perspectief Fonds neemt de gemeente de schuld(en) van de jongere over [6]. De jongere krijgt intensieve begeleiding en levert een maatschappelijk tegenprestatie, bijvoorbeeld door een opleiding te volgen of een stage te doen.

Dit moet voorkomen dat jongeren verzanden in problemen op allerlei levensgebieden die samenhangen met hun schulden en zich daardoor niet meer kunnen richten op hun ontwikkeling en hun toekomst.

Mobility Mentoring®

Een integrale aanpak waarbij mensen met financiële problemen door middel van coaching worden geholpen de regie over hun leven terug te krijgen [7]. De aanpak zet in op een reductie van stress en cognitieve belasting, en op het herstel van veerkracht en eigenwaarde.

Grip en Gezondheid

Een integrale aanpak voor mensen met een laag inkomen die willen stoppen met roken [8]. De interventie zet in op het doorbreken van de vicieuze cirkel van financiële problemen, stress en roken. Deelnemers volgen een training waarin ze leren om stress te herkennen en ermee om te gaan. Tegelijkertijd kunnen zij sparen voor gratis gezonde levensmiddelen en hulp krijgen bij geldzaken van een "buddy".

Bronnen en verwijzingen

- [1] <https://www.movisie.nl/artikel/geldgebrek-gezondheid-stress-sensitieve-benadering>
- [2] <https://ivo.nl/wp-content/uploads/2018/11/2013-06-Kwetsbare-Jongeren-en-Schulden.pdf>
- [3] <https://digitaal.scp.nl/armoedeinkaart2019/armen-met-en-zonder-migratieachtergrond/>
- [4] <https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-rondkomen-en-betalingsproblemen-2022/>
- [5] <https://www.nji.nl/armoede/oorzaken-en-gevolgen-van-geldzorgen-bij-jongeren>
- [6] <https://jongerenperspectiefonds.nl/stichting-jpf/jpf-aanpak/>
- [7] <https://mobilitymentoring.nl/informatie/>
- [8] <https://healthyr.nl/work/grip-en-gezondheid>

Gebruikte vragen voor deze feitenkaart

Hoe vaak voel je je gestrest? (heel vaak, vaak, soms, zelden, nooit)

Waar heeft jouw stress mee te maken: mijn geldzaken of schulden (ja/nee)

In hoeverre ben je het eens met de volgende uitspraken? (helemaal oneens, oneens, niet eens/niet oneens, eens, helemaal eens)

- Ik heb moeite alles te betalen wat moet
- Ik heb het gevoel dat ik weinig controle heb over mijn geldzaken

Heb je schulden (studieschuld en hypotheek niet meerekenen)? (ja/nee)

Voor de andere vragen die voor deze feitenkaart zijn gebruikt zie de [vragenlijst](#)